

Комерцијална банка

**МЕРКИ И АКТИВНОСТИ НА ДЕЛОВНАТА ПОЛИТИКА
И ФИНАНСИСКИ ПЛАН НА КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ
ЗА 2024 ГОДИНА
(РЕЗИМЕ)**

Скопје, јануари 2024 година

Содржина	
ВОВЕД.....	2
МИСИЈА	3
ГЛАВНИ СТРАТЕШКИ ЦЕЛИ НА КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ	3
I. АНАЛИЗА НА ТЕКОВНОТО И ПРЕТПОСТАВКИ ЗА ИДНОТО МАКРОЕКОНОМСКО ОПКРУЖУВАЊЕ	4
II. ЦЕЛИ И ЗАДАЧИ НА ДЕЛОВНАТА ПОЛИТИКА НА БАНКАТА	8
III. ДЕЛОВЕН МОДЕЛ НА БАНКАТА.....	9
IV. ОПШТ ПРИСТАП ВО УПРАВУВАЊЕТО СО РИЗИЦИТЕ.....	10
V. КВАНТИФИКАЦИЈА НА ОСНОВНИТЕ ПОКАЗАТЕЛИ.....	10
1. Основни претпоставки во конципирањето на показателите	10
2. Квантификација на показателите од Билансот на состојба и Билансот на успех	12
VI. МЕРКИ И АКТИВНОСТИ ЗА ОСТВАРУВАЊЕ НА ЦЕЛИТЕ И ЗАДАЧИТЕ НА ДЕЛОВНАТА ПОЛИТИКА НА БАНКАТА.....	15

ВОВЕД

Деловната политика и финансиските проекции за 2024 година на Комерцијална банка АД Скопје претставуваат основен документ во процесот на годишно планирање кој е усогласен со Развојниот план на Банката за периодот 2024-2026 година и истата одговара на природата, видот и обемот на финансиските активности коишто ги врши и кои во идниот период планира да ги врши Банката, во услови на очекуваните промени во деловното и во макроекономското опкружување. При изработката на деловната политика и финансиските проекции земено е предвид прифатливото ниво на ризик кое е утврдено со Стратегијата за преземање и управување со ризиците на Банката.

Во рамките на деловната политика е дефинирана мисијата на Банката, корпоративните вредности, како и клучните стратешки и деловни цели со мерки и активности за нивно остварување, имајќи ја предвид донесената Политика за одржливост на Банката.

Во текот на годината, Банката на редовна месечна, квартална и полугодишна основа го следи исполнувањето на деловната политика и ја оценува потребата од нејзино ревидирање.

МИСИЈА

Нашата мисија е да бидеме лидери на македонскиот банкарски пазар и столб на финансискиот раст и благосостојба на нашите корпоративни и индивидуални клиенти, преку понуда на врвни финансиски производи и услуги, постојана иновација, развој на нашиот човечки потенцијал и одржливи практики кои ќе носат највисока вредност за сите засегнати страни.

КОРПОРАТИВНИ ВРЕДНОСТИ

Како банка, имаме одговорност кон сите засегнати страни – клиентите, акционерите и инвеститорите, нашите вработени, добавувачите, државните институции и заедницата. Преку нашите корпоративни вредности ја изразуваме нашата деловна култура и приоритетите утврдени со нашата мисија.

Нашите корпоративни вредности се:

- Доверба
- Традиција
- Ефикасност
- Транспарентност
- Иновативност
- Општествена одговорност и одржливост
- Тимска работа

ГЛАВНИ СТРАТЕШКИ ЦЕЛИ НА КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Главни стратешки цели на Комерцијална банка АД Скопје се:

1. Да бидеме водечка универзална банка која нуди квалитетни финансиски решенија за корпоративниот сектор и населението, што ќе ни овозможи да ја зајакнеме веќе стекнатата позиција во банкарскиот сектор во Република Северна Македонија.
2. Да ги достигнеме највисоките стандарди во понудата на врвни и иновативни производи и услуги кои за нашите клиенти значат современо банкарство на едноставен и ефикасен начин.
3. Да практикуваме целосна транспарентност и отвореност кон акционерите, инвеститорите и останатите партнери преку навремено усогласување со законската регулатива и најдобрите меѓународни практики.
4. Да инвестираме во професионалниот развој и благосостојбата на нашите вработени.
5. Да работиме на континуирано унапредување на доброто корпоративно управување и на практиките за одржлив развој поврзани со заштитата на животната средина и просперитетот на општеството.

I. АНАЛИЗА НА ТЕКОВНОТО И ПРЕТПОСТАВКИ ЗА ИДНОТО МАКРОЕКОНОМСКО ОКРУЖУВАЊЕ

1. АНАЛИЗА НА МАКРОЕКОНОМСКИТЕ ДВИЖЕЊА ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА ВО 2023 ГОДИНА

Во текот на 2023 година ризиците од надворешното окружување беа и понатаму нагласени пред сè поради непредвидливиот карактер на војната во Украина и кризата на Блискиот Исток како нов фактор на ризик. Иако инфлацијата на глобално ниво започна да забавува, сепак истата остана на релативно високо ниво споредено со таргетираното. Поради тоа продолжија мерките за заострување на монетарните политики на централните банки, но истите имаат ограничувачко влијание врз глобалниот раст. Дополнително, растот на основната каматна стапка во САД резултираше со пропаѓање на три помали банки заради загуби поврзани со вреднувањето на државните обврзници, додека во Швајцарија системски значајната Credit Suisse беше преземена од конкурентската банка UBS во зделка поддржана од регулаторот заради значително повлекување на депозитите на клиентите поттикнато од зголемената недоверба во банката по утврдени нерегуларности во работењето. Ваквите околности предизвикаа привремени турбуленции на глобалните финансиски пазари кои имаа ограничени ефекти со оглед на брзата реакција на носителите на политиките, но сепак придонесоа за зголемување на неизвесноста. Во домашната економија главни предизвици во овој период останаа справувањето со високата инфлација и остварувањето економски раст во услови кога странските економии со кои имаме најголема соработка регистрираа економско забавување и рецесија.

Економскиот амбиент го карактеризираат следните показатели¹:

Табела 1: Клучни економски индикатори ⁽¹⁾	2022	Q3 2023
Индекс на индустриско производство	-0,3 %	0,7 %
Обем на трговска размена (%)	9,7 %	-2,7 %
Стапка на реален пораст на БДП (%)	2,1 %	1,2 %
Буџет на централната влада суфицит/дефицит (% од БДП)	-4,5 %	-2,3 % ²
Инфлација (CPI %)	14,2 %	9,4 % ³
Состојба на тековната сметка (милиони евра)	-797,4	-11,9 ²
Бруто надворешен долг (во милиони евра)	10.790,0	11.072,0
Девизни резерви (милиони евра)	3.862,9	4.538,4 ³
СДИ (во милиони евра)	654,2	352,1
Стапка на невработеност (%)	14,4 %	12,8 %

Агенцијата за кредитни рејтинзи Fitch во текот на април го подобри изгледот на Република Северна Македонија од негативен во стабилен, додека кредитниот рејтинг го задржа на „ББ+“ како резултат на зголемените девизни резерви, стабилен банкарски сектор и намалената инфлација, тренд кој се очекува дека ќе продолжи до крајот на годината. Истиот кредитен рејтинг беше потврден и во текот на октомври. Агенцијата за кредитни рејтинзи Standard & Poor's во текот на јануари и јули исто така го потврди кредитниот рејтинг на Република Северна Македонија „ББ-“ со стабилен

¹ Извор: НБРСМ и ДЗС.

² 30.06.2023 год.

³ 31.12.2023 год.

изглед“, како резултат на проактивните мерки на земјата како одговор на конфликтот во Украина, како и прудентното управување со нивото на јавниот долг.

На почетокот на јуни ММФ спроведе редовна мисија на која беа разгледани актуелните макроекономски остварувања во земјата, при што беше оценето дека Народната банка има преземено навремени и соодветни мерки коишто придонесуваат за одржување на финансиската и ценовната стабилност, а затегнувањето на монетарната политика дава резултати, што може да се види од забавувањето на инфлацијата. Сепак, неизвесноста постои и од клучно значење е да се продолжи со водењето претпазливи политики.

Во текот на 2023 година Македонија ја издаде деветтата еврообврзница во износ од 500 милиони евра, беше реализирана 22-та емисија на Обврзници за денационализација на износ од 4,5 милиони евра, продолжи со издавање нови државни обврзници кои котираат на Македонската берза, извршена е емисија на две граѓански обврзници, издадена се првите зелени обврзници наменети за инвестициски проекти за унапредување и заштита на животната средина и за финансирање еколошки проекти во износ од 10 милиони евра и издадени се првите структурни обврзници наменети за општините Желино, Тетово и Винаца, во вкупен износ од 275 милиони денари. Исто така, во текот на годината за справување со енергетската и економската криза беа обезбедени над 250 милиони евра со поволни услови од ЕУ, KfW банката, Светската банка и Фондот за меѓународен развој при ОПЕК, а за реализација на развојни политики за одржливост и отпорност се обезбедени средства од над 700 милиони евра, од кои 93,8 милиони евра од Светска банка, 50 милиони евра од Француската развојна агенција и над 560 милиони евра преку Европската инвестициска банка, Европската банка за обнова и развој, Инвестициската рамка за Западен Балкан и од програмата ИПА.

На Пазарот на капитал во Република Северна Македонија, заклучно со 30.09.2023 година, вкупната вредност на реализираниот промет на Македонската берза достигна околу 58,8 милиони евра и бележи намалување од 69,2 % во однос на истиот период минатата година, што е резултат на воведното оданочување на капиталната добивка. Анализирани според број на трансакции, најтрговани хартии од вредност во анализираниот период се акциите издадени од Комерцијална банка.

2. АНАЛИЗА НА ПЕРФОРМАНСИТЕ НА БАНКАРСКИОТ СЕКТОР ВО 2023 ГОДИНА

Со 30.09.2023 година⁴ банкарскиот систем на Република С. Македонија го сочинуваат 13 банки поделени во три групи (5 големи, 3 средни и 5 мали) според критериумот големина на активата⁵ и 2 штедилници. Бројот на банки и штедилници во споредба со крајот на 2022 година е непроменет. На 30.09.2023 година групата големи банки ја сочинуваат: Комерцијална банка АД Скопје, Стопанска банка АД Скопје, НЛБ банка, Халк банка и Шпаркасе банка.

Во текот на 2023 година, и покрај продолжените ризици, банкарскиот сектор остана стабилен и забележа раст на активностите. На страната на изворите на средства, депозитите бележат раст со забележителни поволни придвижувања од аспект на рочната и валутната структура на штедењето (раст на долгорочните и на денарските депозити), одразувајќи ги ефектите од мерките што ги презеде Народната банка и стабилизирани очекувања на економските субјекти. На страната на активата, банките беа претпазливи и ги зголемија ликвидните средства во речиси подеднаков износ како и пласманите во кредити.

⁴ Последни официјални објавени податоци од НБРСМ

⁵ Последната корекција на критериумот големина на активата е извршена на 31.12.2022 година и согласно тоа, долната граница на активата изнесува 11,8 милијарди денари, а горната граница на активата изнесува 47,3 милијарди денари.

Табела 2 – Позначајни ставки од билансите (во милиони денари)

	БАНКАРСКИ СИСТЕМ			ГОЛЕМИ БАНКИ		
	31.12.2022	30.9.2023	Индекс	31.12.2022	30.9.2023	индекс
Актива	684.255	703.789	102,9	557.824	570.767	102,3
Капитал и резерви	84.361	92.561	109,7	68.587	76.156	111,0
Депозити на нефинансиски субјекти	493.956	516.318	104,5	419.315	433.832	103,5
- депозити на нефинансиски друштва	139.969	148.167	105,9	116.559	121.385	104,1
- депозити на домаќинства	318.805	330.314	103,6	274.622	282.990	103,0
- депозити на останати клиенти	35.182	37.837	107,5	28.134	29.457	104,7
Кредити на нефинансиски субјекти	404.613	414.253	102,4	332.608	342.208	102,9
- кредити на нефинансиски друштва	189.277	191.554	101,2	152.153	155.810	102,4
- кредити на домаќинства	205.725	216.230	105,1	171.657	181.250	105,6
- добивка	9.675	12.119	125,3	8.801	11.061	125,7

Монетарната политика во текот на 2023 година продолжи да се заострува во согласност со очекувањата и сè уште присутните ризици. Во таа насока, НБРСМ продолжи да ја зголемува основната каматна стапка и каматната стапка на депозитите преку ноќ и на седум дена, и тоа:

- Каматната стапка на благајничките записи беше зголемена во шест наврати, и тоа: за 0,5 пп во февруари, за по 0,25 пп во март, мај и јуни и за 0,15 пп во август и септември, и достигна 6,30 % (наспроти 4,75 % во декември 2022 година), додека понудата на благајнички записи се задржа на истото ниво од 10 милијарди денари;
- Каматните стапки на расположливите депозити преку ноќ и на седум дена се зголемија во шест наврати, и тоа: во февруари за по 0,5 пп, во март, мај и јуни за по 0,25 пп и во август и септември за по 0,15 пп, и изнесуваат 4,20 % и 4,25 % соодветно;
- Со цел понатамошно јакнење на отпорноста на банкарскиот сектор, Народната банка во текот на 2023 година донесе три одлуки за зголемување на стапката на противцикличниот заштитен слој на капиталот за изложеностите во Македонија за по 0,25 пп, и тоа: на почетокот на годината стапката е зголемена од претходно утврдените 0,50 % на 0,75 %, со почеток на примена од 01.01.2024 година, потоа стапката на противцикличен заштитен слој е зголемена до ниво од 1 % со почеток на примена од 01.07.2024 година, додека со последната одлука од октомври 2023 година стапката е зголемена од претходно утврдените 1 % на 1,25 %, со почеток на примена од 1 ноември 2024 година;

Солвентноста на банкарскиот систем бележи подобрување. На 30.09.2023 година, стапката на адекватност на капиталот изнесуваше 18,4 % и е на највисокото ниво за последните шеснаесет години. Банкарскиот систем располага со квалитетни капитални

позиции, коишто му овозможуваат задоволителна отпорност на потенцијални стресни сценарија. Анализирани според употребата, околу 35 % од сопствените средства на банкарскиот систем отпаѓаат на заштитните слоеви на капиталот или се „слободни“ над потребното минимално ниво, коишто банките може да ги користат за справување со различни предизвици при надолните движења во текот на економските циклуси и во кризни услови. Спроведеното стрес-тестирање покажува отпорност на банкарскиот систем на симулираните шокови.

Показателите за ликвидноста се подобрани. Банкарскиот систем располага со доволно ликвидни средства и има задоволителна отпорност на претпоставените екстремни, поединечни и комбинирани ликвидносни одливи.

Показателите за профитабилноста на банкарскиот систем забележаа подобрување, што е резултат на остварената повисока добивка, во споредба со истиот период од претходната година. Повисокиот финансиски резултат најмногу произлегува од повисоките нето каматни приходи и нето-приходите од провизии. Показателите за оперативната ефикасност на банкарскиот систем бележат подобрување и покрај растот на оперативните трошоци.

3. МАКРОЕКОНОМСКИ ПРОЕКЦИИ ЗА 2024 ГОДИНА

Макроекономските услови во кои Банката ќе ја остварува својата активност во текот на 2024 година се условени од домашните политички случувања, како и од сè уште неизвесниот и непредвидлив глобален амбиент и присутните ризици предизвикани од: продолжената војна во Украина и дополнително од новиот воен конфликт Хамас-Израел, послабиот раст на кинеската економија како втора по големина во светот, рецесијата во Германија како најголем трговски партнер, понатамошното затегнување на меѓународните финансиски услови и зголемениот финансиски стрес кај високо задолжените земји. Ваквиот амбиент создава ризици за економскиот раст, инфлацијата и екстерната позиција.

Високото ниво на неизвесност во домашната економија и на меѓународен план упатуваат на потребата од поконзервативен пристап во обликувањето на очекувањата за 2024 година, при што се земени предвид проекциите објавени од Министерството за финансии, Народната банка на Република С. Македонија, ММФ и Светската банка.

Се очекува стапките на раст на БДП да изнесуваат околу 1,8 %-1,9 % за 2023 година и помеѓу 2,5 % и 3,0 % за 2024 година. Во однос на структурата на растот, во 2023 година најголем ќе биде придонесот на нето-извозот, а на среден рок на домашната побарувачка. Исто така, во 2024 година се очекува засилување на јавните инфраструктурни инвестиции, како и солидни странски и домашни инвестиции, особено во обновливи извори на енергија и во извозниот сектор.

Се очекува макроекономската стабилност да се остварува преку одржување на ценовната стабилност и стабилноста на номиналниот девизен курс на денарот во однос на еврото. Во 2023 година, просечната годишна инфлација изнесува 9,4 %, додека за 2024 година се очекува нејзино дополнително забавување и сведување на ниво од 3,5% до 4 %. Сепак, нагорните ризици околу инфлацијата сè уште постојат и се поврзани главно со: цените на примарните производи, промените на регулираните цени, како и со политиките на побарувачката (расположливиот доход).

Во 2023 година дефицитот на тековната сметка бележи значително намалување во однос на минатата година под влијание на стеснувањето на трговскиот дефицит при

пад на цените на енергентите и позитивните остварувања кај компаниите во зоните. Со оглед на овие позитивни остварувања, за целата 2023 година се очекува дефицитот да се намали на нивото од 1,2 % од БДП, додека за 2024 година се предвидува дефицитот во тековната сметка да изнесува околу 2,4 % од БДП при очекувани пониски приватни трансфери и дефицит кај примарниот доход.

Се очекува дека банкарскиот систем и натаму ќе обезбедува солидна кредитна поддршка, но малку поумерена, во услови на затегнати монетарни услови и преземени макропрудентни мерки. Кредитниот раст до крајот на годината би бил околу 5,7 %, а во 2024 година 6,4 %. Како резултат на зајакната доверба и истовремено сè поголемите приноси кај штедењето, за што придонесуваат и преземените монетарни мерки, депозитите, како најзначаен извор на финансирање, се очекува до крајот на 2023 година да остварат посилен раст од очекуваниот кој би изнесувал 8,4 %, а во 2024 година се предвидува раст на депозитите од околу 7,6 %.

II. ЦЕЛИ И ЗАДАЧИ НА ДЕЛОВНАТА ПОЛИТИКА НА БАНКАТА

Приоритетните цели и задачи на Комерцијална банка АД Скопје се темелат на остварените резултати во работењето и степенот на реализација на нејзините стратешки цели.

За 2024 година приоритетните цели и задачи се следните:

1. Одржување на вредноста на капиталот и негово зголемување со цел доследно исполнување на нововведените капитални барања од страна на НБРСМ, и тоа преку политика на понатамошно издвојување на значаен дел од нето-добивката за резерви, со што би се обезбедила стапка на адекватност на капиталот која ќе соодветствува на планираните активности;
2. Максимизирање на профитабилноста на работењето со преземање прифатливи ризици;
3. Одржување и евентуално зголемување на учеството на Банката во банкарскиот пазар на Република С. Македонија, во услови на зголемена конкуренција;
4. Обезбедување целосна усогласеност со законската регулатива за финансиско известување, известување за ЕСГ практики и за управување со ризиците од работењето, вклучително и ризиците од климатски промени;
5. Континуирано имплементирање техничко–технолошки промени во сите сегменти од работењето;
6. Континуирано усовршување на организацијата на работење на Банката и управување со човечките ресурси на начин што ќе обезбеди повисок квалитет на услуги;
7. Модернизација на деловната мрежа на Банката;
8. Практикување банкарски маркетинг за креирање адекватна понуда согласно актуелните потреби на пазарот, информирање на целните групи и подобрување на перцепциите за брендот на Банката, со фокус на помладата популација;
9. Спроведување длабинска анализа на Стопанска банка АД Битола со цел утврдување на можноста за нејзино присоединување кон Комерцијална банка АД Скопје, согласно претходно објавената намера од страна на двете банки;
10. Во 2024 година останува обврската на Банката дека, доколку акционерите на Комерцијална банка АД Скопје обезбедат контролен пакет на акции и утврдат соодветни параметри, менаџментот на Банката ќе презема соодветни постапки, мерки и активности за евентуално привлекување на потенцијален странски стратешки инвеститор кој треба да ги исполни следните услови: да претставува

банка чие име е реномиран меѓународен бренд, понудата да ја одразува реалната вредност на акциите на Комерцијална банка и да достави стратешки план за идниот развој на Банката.

Комерцијална банка АД Скопје исто така ги предвидува и следните цели и задачи:

1. Преземање активности за имплементирање на промените предвидени со Законот за платежни услуги и платни системи, усогласување со директивите и постепено адаптирање на производите и услугите со цел соодветен одговор на зголемената конкуренција во финансискиот сектор;
2. Воведување иновативни банкарски производи и услуги прилагодени на барањата на клиентите и освојување нови пазарни сегменти;
3. Целосна дигитализација на услугите за физички лица и подобрување на корисничкото искуство преку зголемување на функционалностите на електронското и мобилното банкарство;
4. Зголемување на базата на млади клиенти и задржување на постојните;
5. Унапредување на целокупниот процес на управување со ризиците, унапредување на процесите на утврдување на интерниот капитал и интерната ликвидност на Банката;
6. Унапредување на доброто корпоративно управување во Банката и на практиките за одржлив развој поврзани со заштита на животната средина и вклученост на заедницата и др.

III. ДЕЛОВЕН МОДЕЛ НА БАНКАТА⁶

Од аспект на деловниот модел, Комерцијална банка АД Скопје се класифицира во групата комерцијални банки финансирани со депозити на нефинансиски сектор (претежно од домаќинства), при што се исполнети следните коефициенти: доминантно учество на кредитите на комитенти во структурата на вкупната актива (12.2023:36,7 %), минимално учество на средствата за тргување во вкупната актива (12.2023:0,04 %), учество на депозитите од комитенти со повеќе од 2/3 во вкупната пасива (12.2023:87,3%) и мало учество на обврските по кредити во вкупната пасива (12.2023:0,5 %). Структурата на вкупните кредити (на бруто-основа) е со сооднос 59 % кредити дадени на нефинансиски правни лица и 38 % кредити дадени на домаќинства, додека структурата на вкупните депозити е со сооднос 70 % депозити од домаќинства и 25 % депозити од нефинансиски друштва. Ваквата структура ги определува доминантните приходи и расходи кои ги генерира Банката и кои влијаат врз резултатите од работењето и остварувањето на планираниот раст.

Деловниот модел на Банката во 2024 година ќе го сочинуваат следните основни и помошни (поддржувачки) деловни процеси:

1. **Основни деловни процеси:**
 - 1.1. Кредитирање на стопанство
 - 1.2. Платежни услуги и надворешнотрговски инструменти
 - 1.3. Наплата на проблематични кредити
 - 1.4. Ликвидност и финансиски пазар
 - 1.5. Работа со население
 - 1.6. Управување со мрежата на филијали и експозитури
 - 1.7. Трезорско работење

⁶ Деловниот модел на Банката е дефиниран врз основа на истражување од Bank for International Settlements: https://www.bis.org/publ/qtrpdf/r_qt1412g.pdf и дефиницијата од Одлуката за правилата за добро корпоративно управување во банка (Службен весник на РМ бр.24/2018).

2. Помошни (поддржувачки) деловни процеси:

- 2.1. Човечки ресурси и општи работи
- 2.2. Правни работи
- 2.3. Информатичка технологија
- 2.4. Маркетинг активности
- 2.5. Финансиско работење
- 2.6. Управување со ризици и планирање
- 2.7. Контрола на усогласеност со прописите и СПП
- 2.8. Внатрешна ревизија

Во текот на 2024 година не се планирани промени во деловниот модел на Банката од аспект на доминантното учество на приходите во вкупните приходи од работењето.

IV. ОПШТ ПРИСТАП ВО УПРАВУВАЊЕТО СО РИЗИЦИТЕ

При остварување на приоритетните цели и задачи за 2024 година, Комерцијална банка АД Скопје ќе продолжи континуирано да управува со ризиците преку идентификување, мерење и оценка, контрола и следење на истите, со цел отстранување или минимизирање на нивното влијание врз работењето на Банката. Управувањето со ризиците Банката го заснова на Стратегијата за преземање и управување со ризици и утврдените политики за управување со одделните ризици, при што Банката доследно ќе ги почитува лимитите за изложеност на ризик согласно законската регулатива и интерните лимити за изложеност на ризик. Во Стратегијата за преземање и управување со ризици Банката има дефинирано квантитативни показатели/индикатори со соодветни лимити за изложеност на стратешки, кредитен и ликвидносен ризик, како и за ризикот од промена на каматните стапки во портфолиото на банкарски активности, кои одговараат на природата, видот и обемот на финансиските активности коишто ги истата ги извршува.

V. КВАНТИФИКАЦИЈА НА ОСНОВНИТЕ ПОКАЗАТЕЛИ

Реализацијата на целите и задачите на деловната политика на Банката за 2024 година претпоставува и остварување на конкретни финансиски ефекти изразени во квантифицирани показатели.

1. Основни претпоставки во конципирањето на показателите

1.1. Макроекономски претпоставки за 2024 година⁷:

- стабилен курс на денарот,
- стапка на инфлација од 3,5 % до 4 % (мерена според индексот на трошоците на живот),
- реален пораст на бруто домашниот производ од 3,0 %,
- пораст на кредитите кај приватниот сектор од околу 6,4 %,
- пораст на депозитите од околу 7,6 % и
- дефицит на тековната сметка од околу 2,4 % од БДП.

⁷ Извор: Ревизија на макроекономските проекции на НБРСМ објавена во ноември 2023 година.

1.2. Интерни банкарски принципи за 2024 година:

- Планирана профитабилност: ROE минимум 10 % и ROA минимум 1 %,
- Таргетирана нето каматна маржа (NIM) од минимум 2 % до 2,5 % на годишно ниво,
- Пораст на депозитите до ниво што ќе обезбеди нивно учество во вкупните средства на Банката над 85 %,
- Зголемување на каматоносните пласмани во согласност со движењата на отворената девизна позиција и преку водење сметка за соодносот на денарската и девизната компонента на активата на Банката, како и одржување на изложеноста на Банката на валутен ризик во рамките на законски предвидениот лимит,
- Ликвидност што ќе обезбедува минимална ликвидност пропишана од НБРСМ и градење соодветно портфолио на хартии од вредност како инструмент за обезбедување секундарна ликвидност,
- Планиран коефициент на трошоци пресметан како сооднос помеѓу оперативните трошоци и вкупните приходи помеѓу 45 % и 55 %,
- Натомошно издвојување на дел од нето-добивката за резерви со цел одржување на вредноста на капиталот и зголемување на стапката на адекватност на капиталот, заради поддршка на планираниот раст на кредитите и активата, како и заради исполнувањето на пропишаните капитални барања. Притоа ќе се земе предвид донесената Одлука од НБРСМ за воведување стапка на противцикличен заштитен слој на капиталот на банките, во висина од 0,75 % со почеток на примена од 01.01.2024 година, 1,00 % со почеток на примена од 01.07.2024 година, 1,25 % со почеток на примена од 01.11.2024 година, односно 1,50 % со почеток на примена од 01.01.2025 година; и
- Политика на исплата на дивиденда на акционерите, која ќе се пресметува како процент од остварената нето-добивка за годината, при што ќе се зема предвид исполнувањето на вкупните капитални барања пропишани од Народната банка. Вака пресметаниот процент на исплата на дивиденда ќе се движи во интервалот од 40 %-70 % од нето-добивката за годината.

При поставувањето на интерните принципи на работењето на Банката за 2024 година, земени се предвид резултатите од:

- Процесот на утврдување на интерната ликвидност во 2023 година, согласно кој Банката има висока интерна ликвидност и при непроменета рочна и валутна структура на депозитите како основен извор на финансирање, нема потреба од дополнителни мерки за одржување на ликвидноста и
- Процесот на утврдување на интерниот капитал за 2023 година, согласно кој Банката располага со вишок на капитал и нема потреба од изработка на капитален план, односно може да ја врши распределбата на добивката согласно исполнувањето на капиталните барања.

2. Квантификација на показателите од Билансот на состојба и Билансот на успех

2.1. Биланс на состојба

Табела бр. 3: Проекции на Билансот на состојба на Комерцијална банка АД Скопје за 2024 година (во милиони денари)

1	2	31.12.2023		План 2024		Планиран пораст	Индекс
		Износ	Стр.	Износ	Стр.	(5-3)	5:3
1	2	3	4	5	6	7	8
ПАСИВА							
1	Обврски по кредити	873,2	0,5	1.049,8	0,6	176,6	120,2
2	Депозити од комитенти	142.835,4	87,3	149.527,0	86,7	6.691,6	104,7
3	Обврски за тргување	0,5	0,0	0,0	0,0	-0,5	0,0
4	ПВР и останата пасива	1.887,0	1,1	1.669,6	1,0	-217,4	88,5
5	Акционерски капитал	3.050,6	1,9	3.050,6	1,8	0,0	100,0
6	Резерви	10.748,5	6,6	12.126,0	7,0	1.377,5	112,8
7	Задржана добивка	630,0	0,4	760,0	0,4	130,0	120,6
8	Нераспоредена добивка	3.581,4	2,2	0,0	0,0	-3.581,4	-
9	Бруто-добивка	0,0	0,0	4.233,0	2,5	4.233,0	-
	Вкупна пасива	163.606,6	100,0	172.416,0	100,0	8.809,4	105,4
АКТИВА							
1	Парични средства и депозити во НБРМ	62.367,0	38,1	66.983,0	38,9	4.616,0	107,4
2	Средства за тргување	73,6	0,0	68,0	0,0	-5,6	92,4
3	Пласмани во, и краткорочни кредити на други банки	2.940,8	1,8	1.766,0	1,0	-1.174,8	60,1
4	Кредити на комитенти - нето	60.030,8	36,7	63.010,0	36,6	2.979,2	105,0
5	Вложувања	30.069,2	18,4	32.745,0	19,0	2.675,8	108,9
6	Постојани средства	2.769,0	1,7	2.784,0	1,6	15,0	100,5
7	АВР и останата актива	5.356,2	3,3	5.060,0	2,9	-296,2	94,5
	Вкупна актива	163.606,6	100,0	172.416,0	100,0	8.809,4	105,4

Планираниот пораст на пасивата на Банката е резултат на следните движења:

- **Обврските по краткорочни и долгорочни кредити** се планирани со нето зголемување како резултат на поголем износ на повлекување на средства од кредитните линии кои ги користи Банката во однос на отплатите на достасани обврски,
- **Вкупните депозити** на Банката се планира да се зголемат за 4,7 %, при што во текот на 2024 година не се планира промена на рочната и валутната структура на вкупните депозити на комитенти. Исто така, депозитите се планирани на ниво со кое нивното учество ќе се одржува над 85 % во вкупните извори на средства.
- Кај **акционерскиот капитал** не се планирани промени, **додека резервите** се планира да се зголемат за 1.377,5 милиони денари и **задржаната добивка**, која е наменета за реинвестициски цели, да се зголеми за 130 милиони денари по основ на распределба на дел од нето-добивката за 2023 година. Со ова зголемување дополнително ќе се зајакне капиталот на Банката и стапката на адекватност на

капиталот ќе се одржи над минималните капитални барања пропишани од НБРСМ, вклучително и барањето за противцикличен заштитен слој на капиталот.

Вкупната актива на Банката во 2024 година се планира да се зголеми за 5,4 %.

Притоа, за одделните позиции во активата на Банката планирана е следната динамика:

- **Паричните средства и депозитите кај НБРСМ** се планирани со пораст како резултат на очекувано зголемување на задолжителната резерва на Банката во денари и девизи согласно проекциите за пораст на депозитите, со едновремено планирано вложување во благајнички записи чувани до доспевање, како и држење девизни средства во странски и домашни банки во зависност од вишокот ликвидни средства во текот на годината и согласно движењето на каматните стапки за средства пласирани на кратки рокови до 3 месеци.
- Во рамките на позицијата **средства за тргување**, која е со минимално учество во вкупната актива, евидентирани се акциите наменети за тргување. Во 2024 година оваа позиција се планира да се намали како резултат на планирана продажба на дел од акциите.
- **Пласманите во/и краткорочни кредити дадени на други банки** се планирани со намалување во однос на декември 2023 година, при што со оваа позиција ќе се управува во согласност со вишокот на ликвидност со кој ќе располага Банката и движењето на каматните стапки на странските пазари.
- **Вкупните нето-кредити на комитенти** се планирани со пораст од 5,0 %. Бруто редовните кредити на правни лица се планирани со пораст од околу 3,0 %, а бруто редовните кредити на физички лица со пораст од 7,0 %. Притоа, не се планира промена на рочната и валутната структура на бруто-кредитите на комитенти. Во оваа позиција е вклучена дополнителна исправка на вредност на кредитите, како и ефект од планираните отписи согласно регулативата на НБРСМ.
- **Вложувањата на Банката** се однесуваат на вложувања во хартии од вредност расположливи за продажба, хартии од вредност чувани до доспевање, вложувања во хартии од вредност по објективна вредност преку билансот на успех определени како такви при почетното признавање и вложувања во придружени друштва.
 - Вложувањата во хартии од вредност расположливи за продажба се планирани на исто ниво како и во 2023 година. Во 2024 година Банката планира да ги задржи вложувањата во сопственички хартии од вредност расположливи за продажба евидентирани во оваа позиција, додека вложувањето во КБ Публикум инвест, кое беше зголемено на крајот на 2023 година, се планира да остане на исто ниво и во 2024 година;
 - Вложувањата во хартии од вредност чувани до достасување се планирани со пораст како резултат на зголемени пласмани во континуирани државни обврзници во денари и еврообврзници и презапишување на доспеаните државни записи;
 - Кај вложувањата во придружени друштва е планиран пораст по основ на вкалкулиран нето-ефект од планирана добивка и планирана дивиденда од придруженото друштво евидентирани по методот на главнина;
 - Кај вложувањата во хартии од вредност по објективна вредност преку билансот на успех, каде се вклучени уделите од КБ Публикум Инвест – Отворен инвестициски фонд Балансиран и КБ Публикум Инвест – Отворен инвестициски фонд – Паричен, земено е предвид нивното пазарно вреднување.
- **Постојаните средства** се планира да се зголемат по основ на набавка на средства за работа согласно потребите на организационите единици и делови на Банката.

Планираните износи се во рамките на законски пропишаниот мултипликатор за основни средства.

2.2. Биланс на успех

Табела бр. 4:

Проекции на Билансот на успех на Комерцијална банка АД Скопје за 2024 година
(во милиони денари)

		01.01. - 31.12.2023	План 2024	Индекс (4:3)
1	2	3	4	5
1	НЕТО-ПРИХОД ОД КАМАТА	5.184,7	5.206,0	100,4
2	ОСТАНАТИ ПРИХОДИ	1.664,2	1.925,0	115,7
3	НАПЛАТЕНИ ПРЕТХОДНО ОТПИШАНИ ПОБАРУВАЊА	269,3	430,0	159,7
4	ОСТАНАТИ РАСХОДИ	2.380,8	2.220,0	93,2
5	ДОБИВКА ПРЕД ИСПРАВКА НА ВРЕДНОСТ (1+2+3-4)	4.737,4	5.341,0	112,7
6	ИСПРАВКА НА ВРЕДНОСТ НА ФИНАНСИСКИ СРЕДСТВА	4.342,9	4.203,5	96,8
7	ОСЛОБОДУВАЊЕ НА ИСПРАВКАТА НА ВРЕДНОСТ НА ФИНАНСИСКИ СРЕДСТВА	3.524,9	3.500,0	99,3
8	НЕТО ИСПРАВКА НА ВРЕДНОСТ НА ФИНАНСИСКИ СРЕДСТВА (6-7)	818,0	703,5	86,0
9	НЕТО ИСПРАВКА НА ВРЕДНОСТ НА НЕФИНАНСИСКИ СРЕДСТВА	6,8	404,5	-
10	БРУТО ДОБИВКА ПРЕД ОДАНОЧУВАЊЕ/ЗАГУБА (5-8-9)	3.912,6	4.233,0	108,2

- **Добивката пред оданочување** се планира да изнесува 4.233,0 милиони денари.
- **Нето-приходите од камата** се очекува да забележат зголемување од околу 0,4 % во однос на 2023 година при планиран пораст на кредитите и депозитите, како и во согласност со планираните вложувања во благajнички записи, државни записи и обврзници, при што нето каматната маржа ќе се одржува над таргетираниот минимум од 2 % до 2,5 % поставен во интерните банкарски принципи.
- **Останатите приходи** (кои ги сочинуваат нето-приходите од надомести и провизии, нето курсните разлики, нето-приходите од работа со хартии од вредност, приходите од капитални вложувања и капитална добивка, приходите од минати години, приходите по основ на девизно работење, други и вонредни приходи) се планира да бидат поголеми за околу 15,7 %, пред сè заради поголем износ на планирани капитални добивки од продажба на преземен имот.
- **Наплатените претходно отпишани побарувања** се планирани со зголемување од 59,7 %.
- **Останатите расходи**, кои се состојат од плати и други трошоци на вработените, премии за осигурување на депозитите, материјални трошоци, службени патувања, репрезентации, реклама и пропаганда, амортизација и други расходи, се планирани со намалување од 6,8 % во однос на 2023 година.
- **Исправката на вредност на финансиските средства** (на бруто-основа) се планира да се намали за околу 3,2 % споредено со 2022 година. Планираното дополнително

оштетување за билансни и вонбилансни изложености за 2024 година изнесува околу 703,5 милиони денари.

- **Исправката на вредност на нефинансиските средства** согласно регулативата се планира да изнесува околу 404,5 милиони денари и истата вклучува 20 % оштетување на преземениот имот согласно регулативата од НБРСМ.

VI. МЕРКИ И АКТИВНОСТИ ЗА ОСТВАРУВАЊЕ НА ЦЕЛИТЕ И ЗАДАЧИТЕ НА ДЕЛОВНАТА ПОЛИТИКА НА БАНКАТА

За успешна реализација на приоритетните цели и задачи и остварување на позитивни ефекти од работењето во 2024 година, ќе се преземаат конкретни мерки и активности во рамки на сите сегменти од работењето, кои ги опфаќаат сите деловни процеси на Банката (основни и помошни) и кои се предложени во согласност со донесената Стратегија за корпоративна општествена одговорност на Комерцијална банка АД Скопје за периодот 2022-2026 година и имајќи ја предвид донесената Политика за одржливост на Банката.

УПРАВЕН ОДБОР